

Tava ekmeğinden öyküler

Ahmet Büke'nin edebiyatının iki temel ayağı olan yazarın sınıfsal bakışı ve mahalle kültürünün beslediği hikâyeleri, yayınlanan son kitabı '**İnsan Kendine de İyi Gelir**'in de kurucu unsurları

AYŞEGÜL TÖZEREN

Ahmet Büke kıyasından birbirine teyellenmiş öykülerini yeni bir kitapta topladı: "**İnsan Kendine de İyi Gelir**" ya da Sosyal Ayrıntılar Ansiklopedisi.

"İzmir Postası'nın Adamları" isimli ilk öykü kitabıyla 2004'te tanıştığımız Büke'nin edebiyat serüveni bu tarihten daha öncesine dayanıyor. Serüvende yaklaşık on yıl önce tohumlarını attığı Sosyal Ayrıntılar Ansiklopedisi'nin de yeri var. Büke o günleri ON8 Blog'ta şöyle anlatmış:

"Mevzu eski. Bir grup eski arkadaş kurmuştuk bu ansiklopediyi. Çok da eğlendik zamanında. Unutulmuş, kıyıda köşede kalmış, bizim için -belki insanlık için de hâlâ- enteresan ayrıntılar adına ne varsa topluyorduk. Sonra hayat galesi, o işler hep kesintilere uğradı.

Ama fark ettim ki, benim içimdeki sosyal ayrıntı toplayıcılığı hiç durmadı."

Ahmet Büke öyküsünü atomlarına parçalamaya kalkışsanız, en küçük parçanın ne cümle, ne sözcük, ne de harf olduğunu görürsünüz. Büke edebiyatını sosyal ayrıntılar ince ince örür. Hızlı kent yaşamında pek de 'durup anlamaya da, düşünmeye de vaktimizin olmadığı ince şeyler.' Ancak yazar, unutulandan, incinenden ve inceliklerden söz ederken,

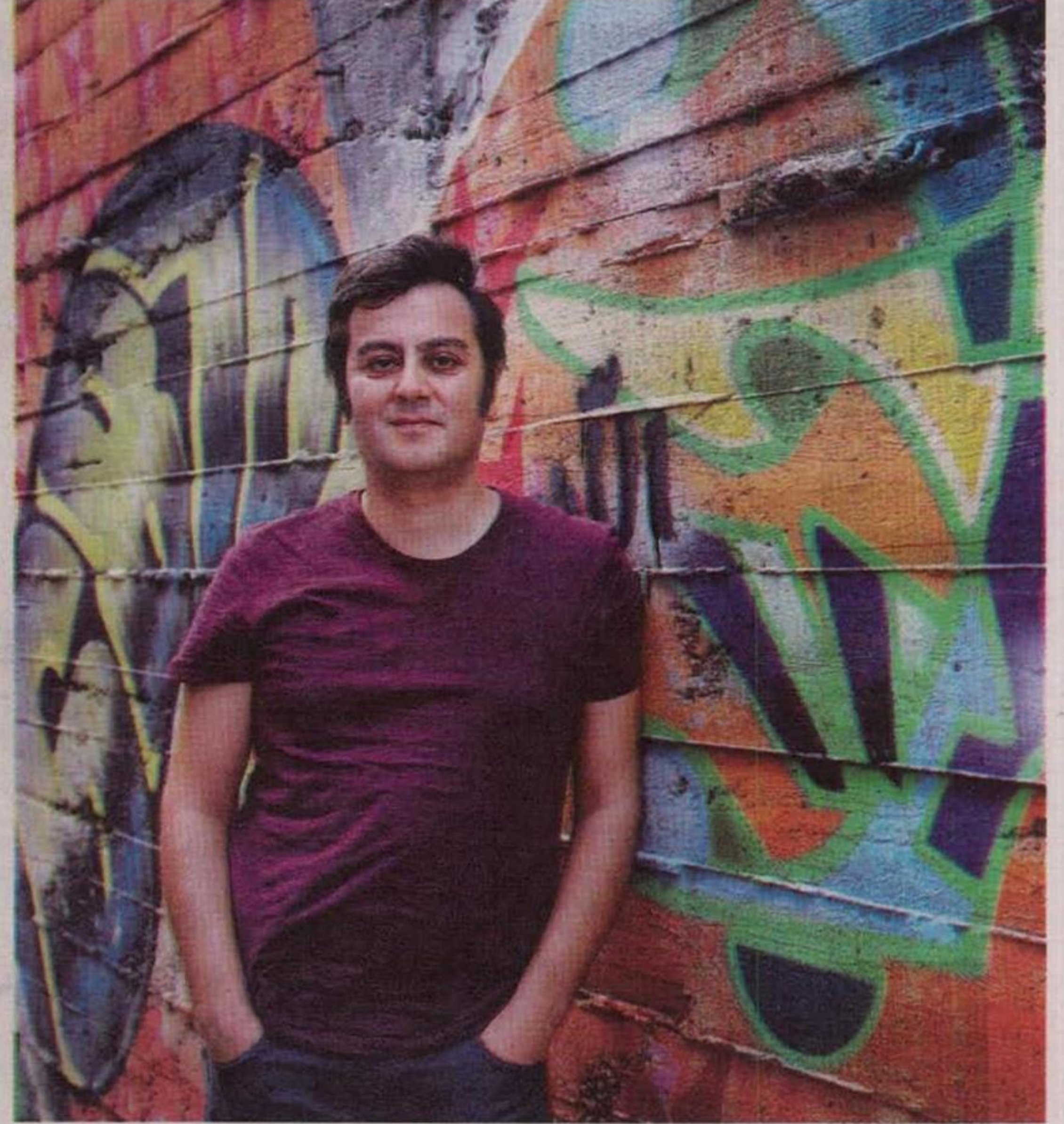
metin olmayı sürdürür, sahiçilik ve içtenlik onun öykü dilinin değişmeyenidir.

Büke, sosyal ayrıntıları biriktirdiği sevgili çöplüğünden filizlenen öykülerinden söz ederken, "Haylazlığın estetiği ile hikâye arasında sihirli bir bağ olduğuna inanıyorum," diyor. ON8 Blog'ta yayınladığı yirmi altı öyküye eklediği yeni metinlerle oluşturduğu son kitabında da belirip kaybolan Ahmet haylaz, babaanesi farklı olarak ağırbaşlı, dedesi haylaz, Arap Hatçam Teyze haylaz, zaten mahalleli haylazın önde gideni... Ama Büke'nin kalemi de haylaz. Mahalle güzellemesinden kent güzellemesine geçeceğini sandığımız sırada, bir anda karakterin kişisel tarihini, Tariş Direnişi'ne teyelliyor ve edebiyatın içinden sıkı bir eleştiriyi dile getirebiliyor: "12 Eylül'den sonra o abiyi Tariş olaylarının asıl faili diye astılar. İzmir hayırlı bir yer olsaydı, kendini yakar, onu yine vermezdi ellerine."

Ahmet Büke, "**İnsan Kendine de İyi Gelir**"de öykülerini düş ile gerçeğin arasındaki salıncakta kuruyor. Öykü her iki uca doğru gidip gelirken, savrulmuyor, tam düş olduğuna emin olduğumuz yerde hakikate dair şüphe payını hep koruyor. "Hararet-Öyküsü"nde ana karakter çocuğun ateşini düşürmek için dedesi ve arkadaşının ona vicks sürüp, "kozmonot" elbisesi giydirmelerinin ardından, uzaya uçuşunu anlatırken,

"Dönüşümü bizim eve ayarlamışlar. Gözümü açtım, divandayım. Başucumda babaannem var. Dudaklarıyla alnıma dokundu. "Ateşin yok, iyi bu," dedi. "Babaanne?" dedim. "Yok," dedi. "Fitile gerek kalmadı. Ben dönene kadar düşmüş."

Dedeme baktım. Koltukta horluyordu," biçiminde kısa cümlelerle gerilimi basamak basamak arttırarak, okuru birden yere çekiyor ve kuşkuyla örülü bir sonla baş başa bırakıyor. Büke arafta olma halini tercih eden bir yazar. Karakterlerini ne sadece iyiye dair ne de kötüye dair özelliklerle kuruyor. Büke iyi ve kötü ayrımını dahi kesin sınırlarla yapmıyor. Öykü karakterlerine karşı ahlakçı bir tavır da takınmıyor, öykünün olayı içinde karakterlerini yaşama

Ahmet Büke

benzer doğal akışında var ediyor. Büke'nin metinlerindeki ahlakçı olmayan bu tavır da metne sahiçilik katan bir öge olarak dikkati çekiyor.

Ahmet Büke'nin edebiyatının iki temel ayağı olan yazarın sınıfsal bakışı ve mahalle kültürünün beslediği hikâyeleri son kitabının da kurucu unsurları. Yazarın öykü dünyasında kurduğu mahalle, iktisadî akla göre yaşamıyor, belki bu özellikle de günümüzün vitrinlerle donatılmış dünyasını düşündüğümüzde öykülere masalsı bir haz katıyor. Büke'nin kahramanları büyük hayallerin peşinde değiller, öykülerde karın tokluğuna yaşıyorlar gibi bir cümle kurabiliriz. Büke, kentte pek görünmeyen yoksulları, tanıdığı mahallelerden bulup çıkarıyor. Yoksulluk üzerinden evrensel değerlere ve erdeme uzanan bir mahalle anlatısına ulaşıyor.

Büke'nin mahallesi, aslında dünyası ve dünyasını anlattığından belki, metin aynı zamanda felsefi göndermeler de taşıyor: Mutluluğa, aşka dair... Yazar, öykülerinin satır aralarında insan olmanın derinine iniyor:

"İşte insan böyledir. Bile bile aldanmayı iyi bilir.

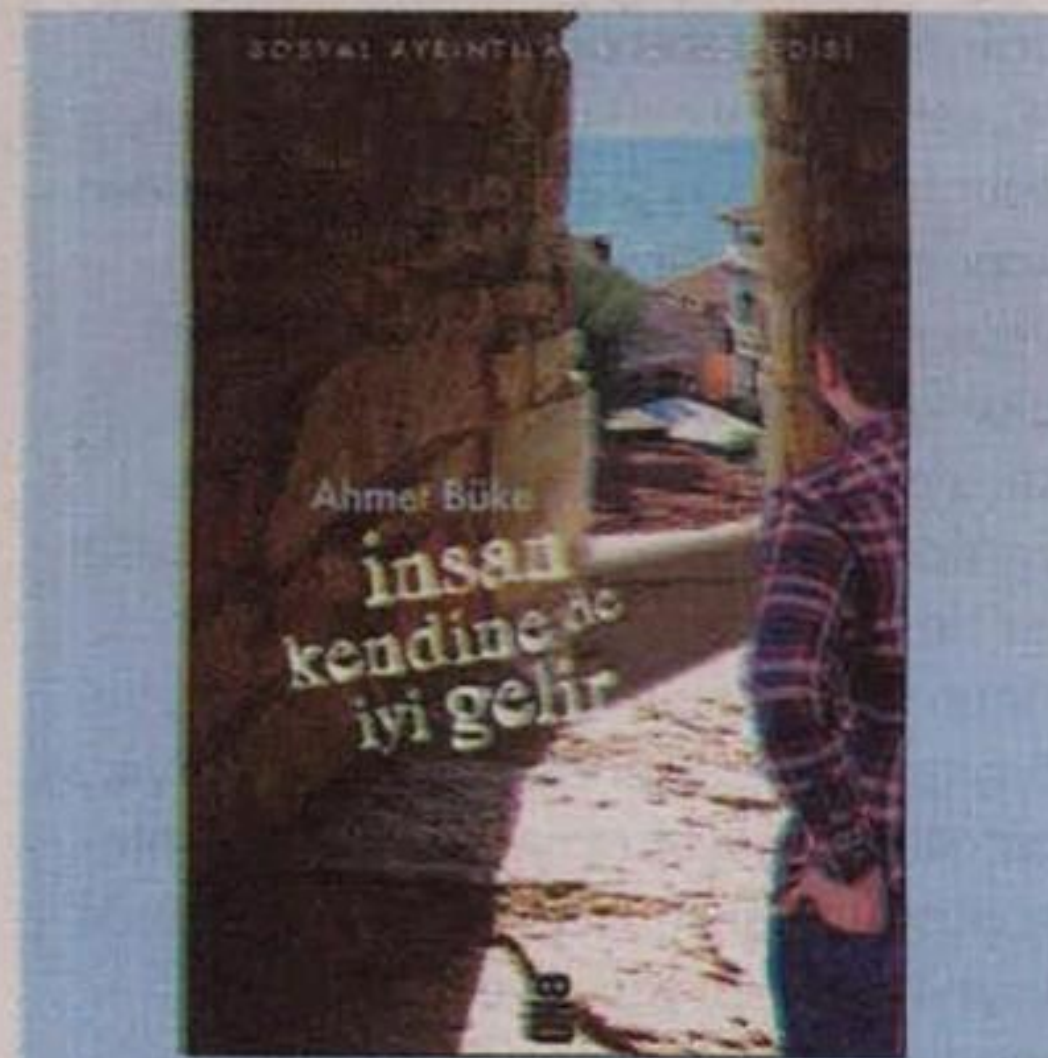
Ama **insan kendine de iyi gelir.**"

Son yerine, sır...

Ahmet Büke öyküleri okuru birden yakalar. Bu işin bir iki sırrı varsa, yazarın hiç vazgeçmeden mahalleyi, hatta çocukluğundan beri gözlemediği mahallesini anlatması ve insanlara karşı duyduğu hakiki sevgidir.

Belki, bundan, Ahmet Büke öykülerini okuduğunuzda hoşlanmadığınız insanları bile sevmeye başlarsınız.

Hatta kendinizi bile!

İNSAN KENDİNE DE İYİ GELİR

Ahmet Büke

ON8 Kitap, 2015